

# *Nytt fra Vesterlen Speidermuseum*



---

11. årgang 2021

ORGAN FOR MUSEUMSVENNENE

NR. 2

---

2021 skulle vært landsleirår for NSF – Agenda -21 på Østlandet. Men slik ble det ikke; det ble allerede tidlig i 2020 bestemt at leiren måtte avlyses på grunn av korona og smittefare og det ble oppfordret til kretser og grupper å lage egne leirer.

Da er det hyggelig å lese om KFUK-speidernes første landsleir som ble holdt for 100 år siden.

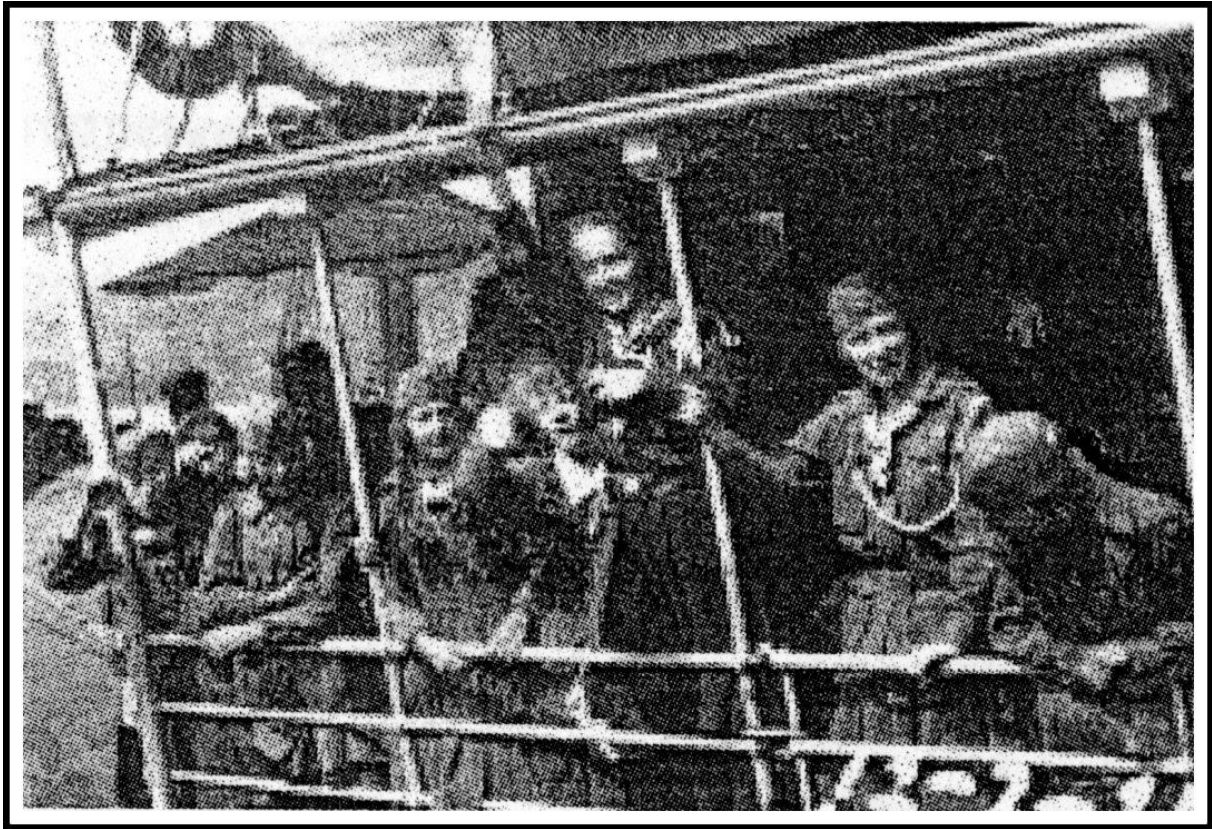
Den første (riktige/ordinære) landsleiren, ble holdt i 1921. Rogaland krets sto som arrangør. Innbydelsen ble sendt ut i mars og leiren avholdt i begynnelsen av juli.

Stedet var Sand i Ryfylke og det var både «blåspeidere» og utlendinger med på leiren – til sammen 250 deltagere.

Hele 50 danske KFUK-speidere kom fra København De vakte atskillig oppmerksomhet og beundring ved sin freidige sang og kjekke opptreden, skriver Margrethe Parm i et referat fra leiren. Ellers forteller hun: «Det hele var som et eventyr! Tur over fjellet i strålende sol, sjøturen fra Bergen med «Vindafjord», liten plass og lite søvn og herlig morgenkaffe ved Haugesund. Fest i Stavanger og fest gjennom hele leiren. Ca 250 speidere og 1 WC- inntil vi lærte å innrette oss! Det var sol og regn, lyng og revebjeller og sauebjeller. Det siste glemmer vi ikke, men festlig var det tross alt slit».



Madrassene fylles med høy



Avreise med «Vindafjord»



Sandnes-troppen på Sand



## **Dikt fremført på radioen 17. mai 1940 fra Tromsø**

17. mai 1940 var en sorgens dag, og det meste av Norge var okkupert av tyskerne. På den dagen leste likevel Nordahl Grieg diktet fra NRKs radiostasjon i Tromsø, som var den eneste frie radiostasjonen i Norge. Det vekket store nasjonalpatriotiske følelser.

### I dag står flaggstangen naken

I dag står flaggstangen naken  
blant Eidsvolls grønnende trær.  
Men nettopp i denne timen  
vet vi hva frihet er.  
Der stiger en sang over landet,  
seirende i sitt språk,  
skjønt hvisket med lukkede leber  
under de fremmedes åk.

Der fødtes i oss en visshet,  
frihet og liv er ett,  
så enkelt, så uundværlig  
som menneskets åndedrett.  
Vi følte da treldommen truet  
at lungene gispet i nød  
som i en sunken u-båt;  
vi vil ikke dø slik død.

Verre enn brennende byer  
er den krig som ingen kan se  
som legger et giftig slimslør  
på bjørker og jord og sne.  
Med angiverangst og terror  
besmittet de våre hjem.  
Vi hadde andre drømmer  
og vi kan ikke glemme dem.

Langsomt ble landet vårt eget,  
med grøde av hav og jord,  
og slitet skapte en ømhet  
en svakhet for liv som gror.  
Vi fulgte ikke med tiden,  
vi bygde på fred, som i tross,  
og de hvis dåd er ruiner  
har grunn til å håne oss.

Nå slåss vi for rett til å puste  
vi vet det må demre en dag

da nordmenn forenes i samme  
befriede åndedrag.  
Vi skiltes fra våre sydpå,  
fra bleke utslitte menn.  
Til dere er gitt et løfte:  
at vi skal komme igjen.

Her skal vi minnes de døde  
som ga sitt liv for vår fred,  
soldaten i blod på sneen,  
sjømannen som gikk ned.  
Vi er så få her i landet,  
hver falden er bror og ven.  
Vi har de døde med oss  
den dag vi kommer igjen.

---

### **Sommeravslutning på museet**

Torsdag 27. mai var alle 12 faste medlemmer av museums-dugnadsgruppen tilstede for en hyggestund, se tilbake på siste halvår og se framover. Nydelig dekket bord der det ble servert smørbrød og Pavlova (både for diabetikere og andre) og praten gikk lystig rundt bordet. Egil og Esther slapp til med noen hyggelige ord – det blir stadig mer som blir ferdig registrert og det blir bedre orden på museet. Nytt av året blir at vi vil ha en utstilling av både Egersund og Bryne som jubilerer i år. 2. Stavanger jubilerer også, men her er det 120 år som gjelder. Det vil også komme en utstilling over Wilhelm Retz, kretsens første leder (gutteforbund) og vi vil fordype oss i hans liv og levnet og det blir kanskje et merke å ta utover høsten.

Vi håper også å kunne invitere speidere på omvisning på museet, både for å ta Speiderhatten og Jubileumsmerket eller bare være på besøk og få info om speiding før og nå.

Men de mest «ihuga» ga seg ikke den 27., og møtte opp i juni også.

**Ønsker alle lesere en riktig god sommer.**



VI AVSLUTTER VÅRSESONGEN 2021

### **Bli kjent med Inger Lise og Åse (Tuppen og Lillemor)**

I dag vil jeg gjerne at vi skal bli bedre kjent med Åse Rolandsen og Inger Lise Lindanger. Begge fra Hinna speidergruppe som trofast stiller opp hver eneste torsdag for å ta imot og registrere ting som kommer blir levert til Speidermuseet.

Når tid begynte du i speideren?

Hva var grunnen til at du begynte?

Hvilken aldersgruppe arbeidet du med?

Hvilke leirer var du på?

Noe spesielt du husker fra en leir enten noe positivt eller negativt?

Som leder har du gitt mye til barn/unge. Hva har du fått igjen, føler du?

Hvordan ser du endring i speiderarbeidet i dag kontra da du var leder?

Vil du anbefale foreldre å sende barna til speideren?

Og vil du anbefale voksne å bli ledere?





### **Inger Lise**

Jeg begynte som speider i 1954 i Metodistkirken, men da familien flyttet til en annen del av byen, ble det slutt.

Da min datter, som var småspeider på Hinna, kom hjem med spørsmål om foreldrehjelp i speideren, ga jeg positivt svar tilbake. Ville gjerne bidra med noe som var meningsfylt. Gikk på kurser i regi av kretsen og ble etter hvert opptatt som leder.

Startet først opp som en av lederne i beverkolonien; var der i noen år, for så å gå over til flokken.

Har vært med på turer som Hinna arrangerte og kretsleirer, sjøspeiderleir og landsleir på Eidskog i 1993. Å være på leir var en fin opplevelse. Det å se hvordan speiderne taklet de forskjellige utfordringene, gjorde inntrykk, også det å være sammen med mine tre speiderbarn som mor, var en fin tid. Må jo også nevne det gode samholdet mellom lederne; var helt topp. Speidertiden i dag tror jeg er litt annerledes enn da jeg var med, tror den digitale tiden vi lever i, gjør sitt.

Har alltid sagt at speideren er et bra sted for unger å ha sin aktivitet, masse nyttig å få med seg i oppveksten, og som mor var jeg veldig trygg når mine egne valgte speideren. Som leder vil jeg på det varmeste anbefale voksne til å bli med i speiderarbeidet; det gir masse opplevelser og en ballast i livet og en får mange, kjekke venner.

Nå er jeg pensjonist og er med på speidermuseet; trives veldig godt sammen med den flotte gjengen vi er. (Kan også føye til at Inger Lise er med i OG-gruppe i tillegg.

### **Åse**

Som så mange andre ledere, begynte jeg i speideren da datteren min begynte i flokken. Dette arbeidet likte jeg så godt at jeg fortsatte til jeg var nesten 70 år. I alle år var jeg i flokken i Hinna. Jeg har vært med på 2 landsleirer, Eidskog og Austrått. Dessuten var jeg på Ulven på Os, jentespeidernes siste landsleir i 1978.

I 1999 begynte jeg i OG-gruppen «Mosikken». Men etter noen år blir OG oppløst og ble til Veteran, men den ble også oppløst etter noen år.

Nå trives jeg veldig godt blant speidermuseets venner og kommer og jobber hver eneste torsdag.

### **Andre kvartalsrapport 2021.**

Sommerferien står for døren når dette skrives, målene for dugnadsgruppen dette halvåret er nådd:

Nr 1: Ajourføre databasen med alt som var registrert tidligere år og komme godt i gang med dette års registrering, databasen teller nå ca 8000 gjenstander.

Nr 2: Oppsummering/ajourføring av alle ordinære speiderblader som museet har fått inn. Oversikten teller nå 17 forskjellige blader, eks: «Speiderpiken» «Speideren», «PF-banken», «K-lederen», «Julehefter», «Vesterlen nytt» og mange flere. Museets eldste blad er fra 1923, den eldste avis er fra 1918.

Mange av årgangene er fulltallige. Godt å ha en oversikt over alle blad vi har, de vi mangler, og de vi har i overskudd – byttemateriell. Dette første halvåret 2021 har gitt oss mange fine timer i felles arbeid og sosialt samvær. Takk til alle som har «stått på» i mange av ukens dager, til sammen ble det 959 timer! – Det er mange i denne Koronatiden.

Vi gleder oss til å komme i en mer normal arbeidsform hvor alle i





dugnadsguppen kan møtes hver torsdag, hvor speidergrupper igjen kan få komme på museet.

Fra september håper vi å kunne åpne opp for omvisninger, for besøkende på museet. Likeså planlegger vi for at noen speidergrupper kan få presentere sin gruppe med en utstilling på museet. Vi håper å være tilbake til nesten normal museumsarbeid igjen kommende høst.

## Merkedag: 23. april 1978 – NSF blir stiftet.

### Den første feiringen

---

St. Georgsdagen ble feiret i Norge for første gang i [1914](#). Det første året dagen ble feiret var det ulike feiringer landet over.

I Oslo ble feiringen første året holdt i Turnhallen i Oslo. Der var 300 speidere samlet. Referatet i [Speideren](#), nr. 5 dette året forteller at speiderne stod i dobbelt hestesko, og det var så vidt de fikk plass.

[Speidersjef Christian Dons](#) holdt en tale for dagen, og deretter stilte han forsamlingen speiderløftets tre spørsmål. Dette ble besvart med tre taktfaste "Ja".

I Speideren 4 for 1914 introduserer redaktørene Dons og Møller Gasmann tanken slik:

"**St. Georgsdag**, 23de april er bragt i forslag fra England som *speidernes dag*. Vi har faat opfordring til at bidra vort til at den ogsaa i Norge maa bli feiret som saadan - og vi finder tanken tiltalende.

Angaaende arrangementet av høitideligholdelsen nævnes at det er tilstrækkelig om troppen eller patruljen kom sammen bare en 5 minutters tid og fornyet sit speiderløfte.

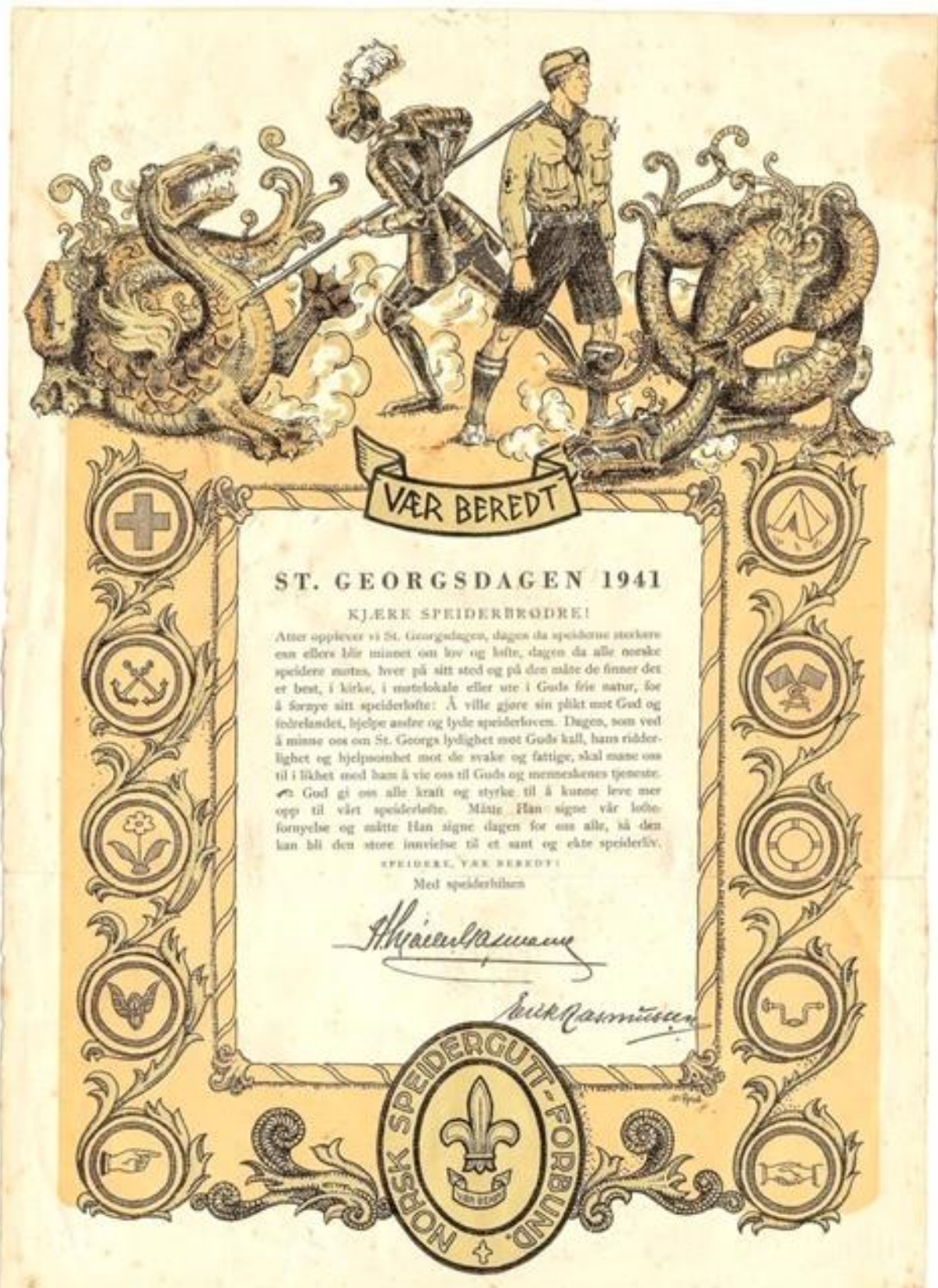
I Kristiania vil vi se at virkeliggjøre tanken ved en sammenkomst for alle byens speidere, hvor forbundets formand vil holde en tale til speiderne.

.....

Det ble ingen markering av St. Georgsdag verken i Sola eller i Tananger. 😞 (som nevnt i nr. 1/21)

### Merkedager i juni

- 16. juni 1951 startet en roverstafett som gikk fra Lindesnes til Nordkapp og som varte til 4. august!
- 23. juni 1946 ble Nordtangen innviet som leirsted for KFUK-speiderne.
- 30. juni til 7. juli 2001 ble Landsleir 2001 Urban arrangert i Fredrikstad





## Årsrapport 2020 for Vesterlen Speidermuseum.

Annerledes året 2020 er nå gått over i et nytt år 2021 som vi håper kan bli bedre på alle måter. Flere speidergrupper står på venteliste for et besøk på speidermuseet. I 2020 nådde vi kun besøk av få speidergrupper før nesten alt stengte ned grunnet Korona restriksjoner.

I perioden mars til juni var museet lukket, da ble det kun utført det nødvendigste tilsyn på museet. En person fra dugnads-gruppen hadde ansvar for å låse/lukke ved nødvendig vedlikehold av bygget v Sola Eiendom, likeså hadde vi ansvar for flaggheising på offentlige flaggdager. I slutten av juni møttes hele dugnadsgruppen til en gjen-forenings-dag og for om mulig å sette opp forslag for høsten. Deretter var det sommerferie fram til 20. august.

Fra 27. august og frem til 3. desember har dugnadsgruppen jobbet på museet. Torsdagen er den egentlige «museumsdag» men for å kunne arbeide i mindre grupper har flere av ukens dager blitt tatt i bruk. Der er blitt utført vanlig registrerings- og lokaliseringarbeid manuell og digital høsten 2020. I tillegg forberedes utstillingene i takt med det vi mottar av nye gjenstander.

Nordisk speidermuseumskonferansen 2020 ble arrangert på Sjælland, Danmark. Grunnet strenge Koronaregler var det kun danske speidermuseer som kunne delta. Neste konferanse 2021 er planlagt i september på Island. Vi håper å kunne delta med flere fra vårt museum.

I 2021 har vi to 100 års jubilerende speidergrupper som vi håper å kunne presentere på museet med hver sin utstilling. En K-M speidergruppe venter spent på signal fra oss for å sette opp sin presentasjon. Vi håper det kan bli før sommerferien.

Vi gleder oss til å ønske speidere, ledere og alle interesserte velkommen tilbake til speidermuseet høsten 2021, helst uten alt for strenge Koronaregler, for slike regler vil nok bli noe av kommende hverdag.

Dugnadstimene for 2020 beløp seg til 1500 timer.

Takk til alle som har stilt opp og jobbet for et godt museums år i dette spesielle år.

Januar 2021

Egil Bjelland.

